★ 14 D'ABRIL

25c

República Catalana

CATALANS:

Interpretant el sentiment i els anhels del poble que ens acaba de donar el seu sufragi, proclamo la República Catalana com Estat integrant de la Federació ibèrica.

D'acord amb el president de la República Federal espanyola, don Nicet Alcalà Zamora, amb el qual hem ratificat els acords presos en el pacte de Sant Sebastià, assumeixo provisionalment les funcions de President del Govern de Catalunya, esperant que el poble espanyol i el català expressin quina és en aquests moments llur voluntat.

En fer aquesta proclamació, amb el cor obert a totes les esperances, ens conjurem i demanem a tots els ciutadans de Catalunya que es conjurin amb nosaltres, per fer-la prevaler pels mitjans que siguin, encara que calgués arribar al sacrifici de la pròpia vida.

Preguem que cada català, així com tot altre ciutadà resident a Catalunya, es faci càrrec de l'enorme responsabilitat que en aquests moments pesa sobre tots nosaltres.

Tot aquell, doncs, que conculqui l'ordre de la naixent República Catalana serà considerat com un agent provocador i com un traïdor a la Pàtria.

Esperem que tots sabreu fer-vos dignes de la llibertat que ens hem donat i de la justícia que, amb l'ajut de tots, anem a establir. Ens recolzem sobre coses immortals com són els drets dels homes i dels pobles i, morint i tot si calgués, no podem perdre.

En proclamar la nostra República, fem arribar la nostra veu a tots els pobles d'Espanya i del món, demanant-los que espiritualment estiguin al nostre costat i enfront de la monarquia borbònica que hem abatut i els oferim aportar-los tot el nostre esforç i tota l'emoció del nostre poble renaixent per a afermar la pau internacional.

Per Catalunya, pels altres pobles germans d'Espanya, per la fraternitat de tots els homes i de tots els pobles, Catalans, sapigueu fer-vos dignes de Catalunya.

Barcelona, 14 d'abril de 1931.

EL PRESIDENT DE LA REPUBLICA CATALANA
FRANCESC MACIA

Generalitat de Catalunya

CATALANS:

L'entrevista celebrada entre els ministres del Govern de la República i els membres del Consell del Govern de la República a Catalunya, s'ha desenrotllat en termes de la més gran cordialitat, i han estat harmònicament apreciats els diversos punts segons els quals haurà de quedar articulat el fet revolucionari català en el nou règim.

Els tres ministres del Govern de la República han confirmat de la manera més completa i absoluta la seguretat del compliment del pacte de Sant Sebastià, i ha estat reconeguda per tots els reunits la connveniència d'avençar l'elaboració de l'Estatut de Catalunya, el qual, una vegada aprovat per l'Assemblea d'Ajuntaments catalans, serà presentat com Ponència del Govern provisional de la República i com solemne manifestació de la voluntat de Catalunya a la resolució de les Corts Constituents.

Ha estat també unànim per part de tots els reunits el reconeixement de la sanitosa eficàcia revolucionària dels actes realitzats fins ara a Catalunya, i per la seva banda el Consell de Govern que ha vingut actuant fins aquest momennt a Catalunya, ha resolt actuar d'ara endavant sota el nom de gloriosa tradició de «GOVERN DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA».

La profunda cordialitat i mútua comprensió que hi ha hagut en tot instant entre els reunis, és prova de la gran obra renovadora i fraterna que s'apresten a realitzar a Catalunya i a la resta d'Espanya les forces factores de la revolució triomfant.

Barcelona, 17 d'abril del 1931.

EL PRESIDENT DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA
FRANCESC MACIÀ

FRANCESC MACIA, l'heroi nacional

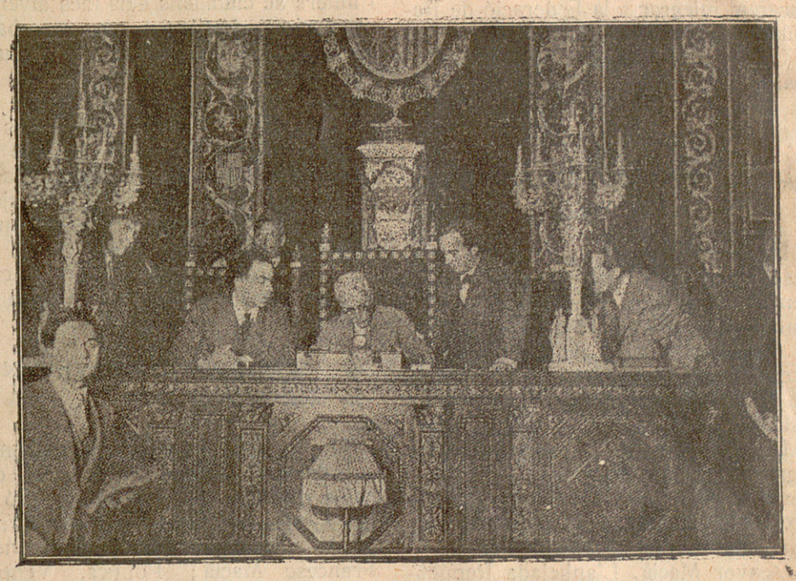

FRANCESC MACIA signant la proclamació de la República Catalana

Lluís Companys

l'home que proclamà l'"Estat Català"

memoriaesquerra.cat — El 14 d'Abril [Barcelona, 1935-1936], 14/4/1936, pàgina 1

REPUBLICA CATALANA

14 d'Abril del 1931

★ ELECCIONS MUNICIPALS

Gran era el nerviosisme que havia despertat per tot Catalunya l'anunci d'unes eleccions municipals per al dia 12 d'abril de 1931. Nerviosisme lògicament justificat per un mutisme obligat del cos electoral per espai de vuit anys. Res té, doncs, d'estrany, que a l'arribar el dia assenyalat la gran massa de ciutadans acudís com un sol home als comicis.

★ EL RESULTAT D'AQUESTES ELECCIONS

Hem escrit que el públic acudí com un sol home als comicis. No hi ha que estranyar, per tant, que el resultat de la lluita fos un sol. I el que digueren les urnes el dia 12 d'abril de 1931 fou aquesta sola paraula: República.

Calia només convertir en realitat, tots els afanys que aquest mot encloia en aquells moments. I aquesta realitat no es feu esperar gaire.

★ EL COP

El dimarts dia 14, a quarts d'una de la tarda, el regidor electe Lluís Companys, acompanyat d'altres elements d'Esquerra Republicana de Catalunya, es personava al despatx de l'alcalde accidental de Barcelona que ho era el senyor Martínez Domingo, i li exigia al lliurament de la vara.

Ja en possessió d'aquest símbol, el senyor Companys disposà que fos hissada la bandera tricolor al balcó de l'edifici, com així fou fet, mentre se'n collocava una altra de barrada en la part superior del mateix.

★ FRANCESC MACIA

Una mica més tard de les dues, Francesc Macià, cabdill del partit que havia obtingut la victòria del dia 12, apareixia a la balconada central de la casa consistorial de Barcelona.

★ PROCLAMACIO DE LA REPUBLICA CATALANA

Un cop apagada la remor dels apludiments que la seva aparició havia desvetllat entre les persones que s'agrupaven al davant de l'edifici, el cabdill parlà d'aquesta manera:

«Poble de Catalunya: En nom del poble de Catalunya proclamo l'Estat Català, que amb tota cordialitat procurarem integrar a la Federació de Repúbliques Ibèriques.

Queda, des d'aquests moments, format el govern de la República Catalana, que es reunirà al Palau de la Generalitat.»

★ EL NOU GOVERN ENTRA EN FUNCIONS.

Després de donat aquest cop, Francesc Macià i els seus amics s'adresaren al Palau de la Generalitat, apoderant-se d'aquell edifici un cop salvada la feble resistència que hi oposà el president de la Diputació «Provincial» de Barcelona senyor Joan Maluquer i Viladot.

Des d'aquell edifici fou redactada i signada la nota en la qual es proclamava la República Catalana. El seu text era semblant al de l'allcució pronunciada des de l'Ajuntament pel propi senyor Macià. L'anhelada Repúbliera ja un fet.

★ INSTRUCCIONS ALS AJUNTAMENTS DE CATALUNYA

Tot seguit d'haver fet ço que deixem anotat, fou redactada una circular adreçada a tots els Ajuntaments de Catalunya, comunicant-los haver-se proclamat l'Estat Català. L'endemà n'era redactada una altra que començava:

«Els regidors republicans catalanistes elegits per sufragi el dia 12 del mes que som s'han de fer càrrec de l'Ajuntament i proclamar la República Catalana».

Seguien a continuació les instruccions sobre la forma en què la proclamació s'havia de dur a terme.

★ LA PROCLAMACIO DE LA REPUBLICA CATALANA FORA DE BARCELONA

La circular de Macià ordenant de fer la proclamació, arribà tard a la majoria de municipis catalans, per quant en tenir notícia per la radio del que s'esdevenia a Barcelona, cuitaren a secundar l'actitud de la capital.

★ LES NOVES AUTORITATS S'INCAUTEN DELS EDIFICIS PUBLICS

Ja tot en marxa, començà per part del govern català l'incautació dels edificis públics. Ja hem indicat més amunt com es dugué a terme l'incautació de les Cases Consistorials i del Palau de la Generalitat. La resta dels edificis públics de la capital, fou ocupada amb facilitat per les noves autoritats de Catalunya degut a l'entusiasme regnant en el poble, el qual facilitava aquesta tasca.

★ AL GOVERN CIVIL

Unicament al Govern Civil hi hagué un petit incident, motivat pel militant en els rengles lerrouxistes Emiliano Iglesias, el qual volia ocupar a tota costa el càrrec de governador civil de la «provincia». Una enèrgica disposició del govern català, tallà a temps aquest incident.

★ LA CAPITANIA GENERAL

En produir-se el moviment que acabava de triomfar, hi havia al cap de la Capitania General de Catalunya el general monàrquic Ignasi de Despujol, el qual es resistí tant com li fou possible a resignar el comandament. Una ordre terminant donada per Miquel Maura des de Madrid el qual cedia d'aquesta manera a la pressió que per telèfon li feien Macià i els seus amics, obligà el general Despujol a lliurar el comandament de les seves forces en mans del general Eduard López Ochoa.

★ PROCLAMACIO MARCIAL DE L'ESTAT CATALA

Arranjades així les coses, a tres quarts de dues de la nit, un piquet de soldats feia la seva aparició a la Plaça de Sant Jaume en la qual es pot dir que no hi cabia ningú més, malgrat l'avançat de l'hora. En mig d'un silenci expectant, l'oficial que comanava la tropa el qual no era català—del seu accent es desprenia— va fer ús de la nostra llengua per donar lectura al manifets—reproduït en un altre lloc d'aquest número—en el qual Macià proclamava la República Catalana com estat integrant de la Federació Ibèrica.

★ FESTA POPULAR. TEMPTATIVES DE DESORDRE.

El govern provisional de la República Catalana va decretar la festa nacional per al dimecres dia 15, per tal de celebrar el faust esdeveniment. Milers i milers de ciutadans dels més diversos estaments, desfilaven en inacabable corrua per tots els carrers de la urbs barcelonina. L'alegria es reflectia en tots els semblants. Les noticies que ens arribaven de les demés poblacions de Catalunya, ens donaven compte de l'entusiasme que allí, el mateix que a la capital, havia produït tan desitjada nova. L'orlre regnava arreu, quan els elements pertanyents a la C. N. T. intentaren produir disturbis, cosa que no assoliren degut a l'enèrgica actuació de les autoritats.

★ EL GOVERN PROVISIONAL DE CATALUNYA.

El dia 16 restava definitivament constituït el govern provisional que havia d'actuar fins a la constitució de les Corts Catalanes. Estava format de la següent manera: Presidència, Francesc Macià; Política, Ventura Gassol; Instrucció, Rafel Campalans; Defensa, Joan Casanovas; Economia i Treball, Manuel Serra Moret; Obres públiques, Vidal Rossell; Finances, Cassimir Giralt; Comunicacions, Manuel Carrasco i Formiguera.

★ UNA AMBAIXADA DEL GOVERN DE MADRID.

Alarmat el govern de Madrid pel caire que prenia l'actuació de les autoritats catalanes, va destacar a tres dels seus membres —Ferran de los Rios, Lluís Nicolau d'Olwer i Marcellí Domingo—per tal que vinguessin a Barcelona a parlamentar amb el govern de Catalunya. Els tres parlamentaris arribaren a la nostra ciutat el migdia del 17 i passaren tot seguit a entrevistar-se amb el nostre govern.

★ EL RESULTAT DE L'ENTREVISTA.

En quins termes va descabdellar-se l'entrevista? No ho sabem. Sols coneixem el seu resultat. Sols sabem que un cop finida aquella, Macià dictava una nota en la qual deia que des d'aquell moment el govern català actuaria amb el nom de Govern de la Generalitat de Catalunya. Què havia passat? Tornem a repetir que no ho sabem. Sols sabem que la República Catalana havia deixat d'existir als tres dies cabals de la seva proclamació.

Som on erem

Es lluny ja el 6 d'Octubre, tan lluny com el dia 11 de Setembre del 1714, i malgrat l'enorme distància que ens separa, són moments d'ara, d'aquest instant i de tots els que viurem fins haverlos retut l'homenatge que es mereixen.

Som allà on érem. Si algú encara no se n'ha assabentat, jo li diré en nom de Catalunya, de la Catalunya que s'ha retrobat, de la Catalunya que sap el que és i el que no és, de la Catalunya que treballa la terra perquè no creu en els miracles de Sant Isidre, de la de les fàbriques, que té constantment el neguit de les reivindicacions proletàries, de la de les universitats i ateneus, que cerca les veritats i es prepara per exercir degudament i conscientment el lliure exàmen que amb aquesta Catalunya, la nostra, tot és inútil.

Un centralisme, que vol mantenir una unitat inexistent, pel fet de què el centre viu de la perifèria. Aquest fet és tant veritat, que és precisament el que determina les arbitrarietats del centre, per continuar nodrint-se del mite de la unitat. Acabant amb la ficció no malmetem res, fem, únicament, ressorgir una veritat.

Un sistema social, que destina als productors de riquesa, tota la misèria que el sistema produeix.

Una religió que té la virtut de la caritat i com que per fer-la calen diners, i malaurats, s'alia amb els poderosos, que són al mateix temps els fabricants de pobres.

La Catalunya nova no té cap necessitat d'aquests artificis; la veritat és més bella i n'estem enmorats i serà nostra, perquè Catalunya i la veritat són eternes, i la veritat de Catalunya serà, encara, quan totes les mentides transitòries hauran desaparegut fins de la memòria dels que tindran la sort de no haver-les viscudes.

Som allà on érem; incommovibles davant l'adversitat, estoics. Contra les nostres conviccions no hi pot res ningú; la persecució consolida els nostres principis perquè ens recorda constantment l'esclavatge; la presó ens esperona, glatim per la llibertat dels germans que hi viuen; els morts ens guien, són la frisança de la nostra bandera.

No hi ha enemics de Catalunya; només hi ha enemics de la llibertat.

D'Espanya, són i estan amb nosaltres, encara que no ho sapiguen, tots els que tenen els mateixos drets que els catalans.

D'Espanya, són i estan amb nosaltres, encara que ho ignorin, tots els que sofreixen.

Som allà on érem. Esperem la veu de comanament, l'única que som capaços de comprendre i d'obeir; l'esperem amb la fe i la ilusió de l'enamorat etern, del que no el poden esporuguir ni vèncer ni el temps ni les contrarietats.

Acceptem la violència, únicament quan ens és imposada per la força. Estimem amb gran amor i volem pau, però en oir l'ordre, amb la frisança que tenim per avançar, anirem endavant, encara que tots els abims fossin als nostres peus. Quan tots els abims seran plens de morts, els que seguiran la nostra ruta trobaran el camí planer.

Sabem que no podem morir del tot; en nosaltres hi ha l'essència dels que ja no hi són, i en els que vindran hi haurà la de la nostra pròpia vida.

Som on érem.

En aquests tres mots hi sintetitzem la nostra posició; no són un repte ni una provocació, són una veritat: la constatació d'un estat d'ànim determinat per la nostra voluntat collectiva.

ROC BORONAT

A FRANCESC MACIA

En el món hi ha cent mil passions escampades,
en la llum, en el cel, en el cor de tothom,
i aquestes cent mil passions de vegades
agafen un rosre i tenen un nom,
i tenen un riure, i un plor i un somriure,
i un xiscle i un crit,
i cap punyalada les priva de riure,
i no les fa negres la nit.
I aquí a Catalunya, aquestes febroses frisances
es deien només: llibertat.
Quatre barres com quatre esperances
d'un color vermellenc ultratjat.
Ultratjat de molts anys, de tans dies!
pels de fora amb posat de botxins;
ultratjat per les grans covardies
de tots els de dins!
Però arriba l'estrany espectacle
imprevist, rutilant, violent
en què un home tot sol fa un miracle
i escull el moment.
Es l'instant desitjat de la gràcia
que una mà de blancô enluernant
dóna el cop decissiu de l'audàcia
que només és possible en un sant.
Que només és possible en la vida
del que porta a la sang i l'alè
l'arrogància d'un poble, ferida,
sens perdre la fe.
I aquest home sou vós; n'hi ha molts d'altres
que el gran cop d'audàcia volíem que fos,
i ens mancava la força a nosaltres;
la força és de vós.
L'heu guanyada en els vostres viatges,
en les cadenes, en els ulls rebels;
d'un sol gest heu venjat els ultratges,
d'un sol crit heu encès els estels!
Perquè sou la sagrada follia
i el cel abrandat, estripat, neguitós
i blau d'una densa blavor d'alegria!
perquè avui Catalunya sou vós!
La d'ahir; sou la pàtria mateixa
amb espines clavades al front,
i sou la d'avui, la que acaba de néixer
amb ales d'arcàngel volant sobre el món.
Per la pàtria ben lliure, que vós heu creada
amb el gest del miracle allucinant.
tots els cors catalans amb la sang aturada
tots s'acoblen al vostre voltant.
La joia més viva en el rostre,
esgarrifats, meravellats,
tots som al costat vostre!
Qui se'n recorda dels turments passats?
No ens fa cap por la mort que espia
amb ull covard o amb ull gelós!
Ningú podrà robar-nos l'alegria
perquè creiem en vós.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

En el tercer dia de República Catalana

De *Mirador* del 16 - IV - 1931

La posta d'una ficció

Amb la nostra ensenya al braç seguits d'una corrua inacabable feien via vers al nostre Palau de la Generalitat, un grup de patriotes catalans.

Aplaudiments i crits enrogallats formaven la música marcial que obria i tancava aquella parada, altrament enfervorida i engrescadora.

Pocs moments abans l'home esdevingut símbol de la Catalunya rebel digna i sofrent, orgullosa i justiciera, havia llençat als quatre vents la gran nova: estava proclamada la República Catalana. El poble la rebia amb joia delirant i també amb una inconsciència corprenedora ignorant-ho tot bo i desplegant al vent la sagrada bandera d'or barrat de sang i una altra tacada demorat. Davant d'aquella turba frenètica, un minyó cepat, de cara rogenca i braç prest, mirava aquella xisclaire processó i mirant-me esquitllantes em digué amb ferma indignació fent xisclar les paraules que arrossegant-se eixiren dels seus llavis molsuts: Si Catalunya i la seva República exigeixen sang generosa per mantenir-se dempeus ja cal que estiguem prestos els patriotes per a fer-li'n ofrena; no espereu res d'un poble així.

En ésser davant del Palau els vers catalans quedaren sorpresos i sospitaren: presidia la proclamació de la República Catalana aquella bandera tacada de morat. Sorgia la cosa clara millor es pressentia, sense poder-ho afirmar en aquells moments: ficció.

*

Diem ficció: cal saber solament les converses entre Barcelona i Madrid per acotar el cap i feta la llum serena en l'esperit, restar seré i saber somriure dolçament al sentir punxant el glavi que et fendeix les entranyes. Mes no tot és perdut, si ens sentim ferms en la nostra via, generosos en el sacrifici i restem convençuts de l'mmortalitat de la nostra Pàtria. I més ara que sentim la terra remoure's lentament, sentim correr la sava vivificadora que vesteix novament els arbres i escampa en els horts, camps i jardins milers de flors, i sadolla l'aire de múltiples sentors, ara... Primavera... sento, pressento una bella florida en el nostre camp, en la nostra Catalunya. I la pressento perquè regada amb sang generosa, forta i ardent d'anònims patriotes, d'aquell patriota que aprenia d'estimar Catalunya tot guaitant la plana empordanesa, mig adormida pel cant de la sirena, mig desvetllada pel cant del pastor i eternament bressada per la remor de la mar. Al camp de l'Empordà hi ha espigues i roselles i cap al tard al cel blau apunta un estel diamantí.

JAUME PI TEIXIDOR

Una lliçó per a la Joventut

Davant del moment actual, en el qual les joventuts d'arreu del món van arrossegades per una onada de pessimisme, és oportú recordar el major triomf aconseguit de la renaixença ençà i estudiar-ne les causes. Ens referim a la fixació de l'idioma català.

Els origens de la nostra llengua cal cercar-los, com els de les altres llengües d'Europa dites neo-llatines, en l'evolució i decomposició de la llengua que els romans imposaren a tots els països per ells dominats, i que sorgiren estructurant-se d'acord amb les condicions racials de cada país, a l'esdevenir la descomposició del Imperi Romà, adquirint categoria de llengües literàries cap a les primeries de la segona meitat de l'Estat Mitjana. Es doncs el català un entitat lingüística tan perfecta com la de les altres llengües germanes: Rumanès, Francès, Italià, Provençal, Espanyol, Português i no pas un dialecte del Castellà, com encara, per desgràcia algú vol afirmar emprès segurament tant per la mala fe com per la ignorància.

Cal tenir doncs, en compte, aquest fet, que tots aquests idiomes (català, espanyol, francés, etc.)neixen al mateix temps i tenen el mateix origen i per tan mai no podem admetre que un d'ells (el català) sigui un dialecte derivat d'un altre (l'espanyol sinó que cal saber que són dos idiomes absolutament distints. I ens cal saber encara que el català posseeix documents més antics que l'espanyol, pertanyents al segle IX, i que la diferència que avui hi ha entre el català i les llengües occitanes, el llenguadocià per exemple, és molt més petita que la que existeix entre el català i l'espayol i semblant a la que hi ha entre l'espanyol i el português.

El català és una llengua que compta amb una de les literatures més importants d'Europa, durant el seu període d'esplendor medieval. Com ja ha estat dit els primers vestigis del català es troben en documents del segle IX. Ben aviat assoleix maduresa amb les figures literàries de Jaume I i de Muntaner i té la seva eclosió perfecta en els segles XIV i XV.

Així podem afirmar que el primer idioma neo-llatí emprat en treballs de filosofia, ha estat el català i el seu autor En Llull, català de Mallorca, i que la ciència es feia entendre per primer cop gràcies a un català que escrigué en català, el metge Carles Arnau de Vilanova. Això ens porta a sentar un altre fet: i és l'unitat de l'idioma català. La nostra llengua té diverses modalitats (valenciana, oriental, mallorquina, etc.) però és una sola, amb una única literatura i amb idèntiques normes gramaticals i així ho han considerat tots els savis extrangers que s'han dedicat a la filologia.

El català excellí en tots els camps de la literatura, durant els segles d'esplendor nacional per ésser la única llengua oficial de la Cancelleria, de la Cort, del Parlament, de l'administració de Justícia, del Comerç, en fi de totes les manifestacions del poble català; fins en les relacions exteriors i en la diplomàtica amb els pobles incorporats a la Confederació i amb altres països d'Europa i Nord d'Africa.

Després de la pèrdua dels drets polítics de Catalunya com a poble; a conseqüència de la guerra amb el rei d'Espanya Felip V. la llengua catalana perd la categoria de llengua oficial; fins deixa d'ésser usada per una gran part de catalans.

Però ve la flama espiritual de la Renaixença, cas rar dintre les literatures, i el català de llengua vençuda, oblidada passa a la categoria d'instrument literari i cultural.

Heus aquí el gran triomf de l'ànima catalana.

Aquest resultat, però, no és pas un fet fortuït, sinó el resultat d'una tasca portada tenaçment i amb constància per una colla d'homes abnegats.

I aquesta és la lliçó que voldria que d'aquest fet en treiessin les joventuts.

Que pel triomf del ideal no cal refiar-se d'un fet fortuït, sinó que cal portar-hi abnegadament el treball; la voluntat, la capacitat i l'entusiasme, que la cultura no es logra sense esforç ni la dignitat sense una plena fermesa de caràcter.

DR. JOSEP M. GIRONA

memoriaesquerra.cat — El 14 d'Abril [Barcelona, 1935-1936], 14/4/1936, pàgina 2

★ ESTAT CATALA

Catalanisme és voluntat

Esser catalanista ja no és cridar per les Rambles o cantar «Els Segadors» empaitat per la policia; ésser catalanista és tenir una voluntat i un pensament essencialment catalans, que és tant com dir ésser auster en tota manifestació. Esser catalanista no és tenir una bandera catalana amb un retrat simbòlic o honorar unes festes patriòtiques; és tenir un retrat de consciència dels nostres deures i complir-los. Esser catalanista no és comprar un llibre català per a ensenyar-lo a un amic; ésser català suposa una responsabilitat. Seríem interminables. Volem dir amb això, que el més elemental sentit comú es dóna compte, després dels fets que han passat a Catalunya, que cal renovar l'ambient, les tendències i fins els homes.

A tot català conscient en aquests moments se li imposa una anàlisi de l'historial renaixent, una anàlisi de tots aquests anys de política. Cal una renovació de mètodes. Hem d'evitar l'estancament del que està per sobre tots nosaltres: Catalunya. Car, cal servir-la lleialment.

D'aquest examen de conciència hom en desprèn un fet fonamental: que tota actuació nova del catalanisme cal que es recolzi en una voluntat. Una voluntat que dirigeixi cada individu vers el nostre fi, una voluntat que dirigeixi els destins de la nostra collectivitat també al seu fi. I aquest fi collectiu i individual, em sembla, que no cal recordar-lo. Hom ha recolzat l'actuació patriòtrica a la nostra terra, o en la inteligència (política de transigència o de conveniència) o en el sentiment (política de romàntics).

Crec que ara el catalanisme ha d'ésser un fet de voluntat, que és tant com dir d'interès collectiu.

Difícilment arribarem al nostre fi si no ens possessionem completament del fi de la nació.

Catalanisme és, doncs, en aquests moments voluntat superadora. Per tant cal que sigui una ètica. Austeritat de principis i d'actuació, consciència del nostre destí: car el fet nacional és un fet espiritual, una cultura, un sentit de la vida i no un fet polític. Del fet cultural es desprén una política per a en grandir i fer possible el desenrotllament normal de la nostra cultura. La resta és provincianisme. I potser ja és hora de començar a ésser nosaltres mateixos i no un pàllid reflex o una senzilla còpia d'altres fets culturals. Tot català cal que combati el que signifiqui dependre d'un altre. Això és qüestió de vida o mort.

Antilocalisme o antiprovincianisme, que no són conceptes negatius, car depurar és tant com construir. I no cal, és evident, construir un catalanisme, sinó depurar-lo.

I no volem dir que calgui considerar el moviment catalanista com un moviment apolític. Seria un greu error. Per al fi nostre, que és el nostre fet espiritual, li cal tota arma útil. I la política li pot ésser profitosa. Naturalment, hi ha el perill que aquesta política deixi d'ésser subordinada al nostre fi immediat i mediat, la cultura, i esdevingui ella el fi. Però llavors com que hom ha invertit el termes i les actuacions, ja no es treballa per Catalunya sinó per a uns fins de partit. Ja no és una política al servei d'un fet espiritual: és una política de profit. No és una política catalana: és un provincianisme. Per tant, una política nostra ha d'ésser essencialment espiritual, millor dit ha d'ésser un factor secundari.

El fet català és fet de voluntat per a portar a terme, no una política sinó una cultura. I sempre que hom descuri aquest fet cultural i la voluntat de realitzar-lo, deixarà d'actuar en català, que es tan com dir deixar d'ésser cosa nostra. Serà provincianisme.

MANUEL CRUELLS

9 de Març del 1873

El dia 11 de febrer del 1873—tothom ho sap—va proclamar-se la primera República espanyola. En el seu començament, aquesta República fou unitária, amb vistes a quà les Corts Constituents la convertirien en federal.

Però el poble, la massa ciutadana, amb les seves impaciències de sempre, exigia que *la Federal* fos posada tot seguit en vigor. Per altra banda, mentre els carlins feien de les seves per aquestes muntanyes, l'exèrcit regular s'havia lliurat a la més esbojarrada indisciplina.

Els partits republicans havien preconitzat en tots els seus manifestos i actes públics, que l'exèrcit havia d'ésser voluntari i que—nosaltres també ho crèiem així—el servei militar obligatori havia de desaparèixer. Tot això, unit a la manca de generals veritablement republicans al front de les tropes, féu que aquestes es lliuressin a la indisciplina de què hem fet esment, i exigien que els fos donada l'*absoluta*.

Per altra banda, la mateixa manca de militars republicans que més amunt hem esmentat obligà el Govern a confiar el comandament de les tropes de cada província a les diputacions provincials, formades totes elles per elements civils que preconitzaven aquest llicenciament de l'exèrcit permanent.

El 21 de febrer, les tropes es manifestaren davant del Palau de la Generalitat per tal de fer acatament al nou règim davant de llurs superiors legals. La majoria dels soldats que hi concorregueren duien barretina.

Un grup de soldats comissionats pels seus companys, penetrà al Palau, i, sortint al balcó, llegí les següents ratlles:

«El pueblo y el ejército de Barcelona piden encarecidamente a sus representantes de la Diputación provincial que ésta se declare en Convención del Estado federal de Cataluña y adopte las resoluciones que tiendan a solidar la situación.»

Aquesta idea que, des de feia dies, ja es covava en el si de la corporació, trobà excellent acollida. Tant és així, que les Diputacions de Catalunya, reunides al Palau de la Generalitat, el dia 7 de març, acordaren constituir-se en Estat Català de la República Federal Espanyola. Hom diu que aquesta actitud venia recolzada per les diputacions de València, Aragó i Balears—les de l'antiga i esplendorosa Confederació—, les quals, cas de prendre Catalunya la iniciativa, haurien, també, proclamat els seus respectius Estats federals.

Mentrestant, la bandera d'aquell Estat Catalá mai proclamat, feia ja tres dies que onejava al balcó de les Cases Consistorials.

Al govern de Madrid, que esperava que les futures Constituents proclamessin *la Federal*, no va fer-li gens de gràcia aquest acord. Vegeu el que escrivia Pi i Margall en «*La República de* 1873»:

«Calcúlese la enorme importancia de un acontecimiento deesta índole. Proclamada y establecida la República federal por ejército y pueblo en la primera ciudad de España, descontentos en muchas partes los republicanos y sin gran confianza en el rumbo que seguia la política, dudoso el éxito de la lucha incoada entre la Asamblea y el Gobierno, levantados los corazones, en calor los ánimos, habría sido dificilísimo, sino imposible, evitar que el fuego se propagara y corriera por todos los ámbitos de España.»

Els impediments que el Govern de Madrid posava a aquest intent, arribaren a l'extrem que Pi i Margall, l'apòstol del federalisme, tallés totes les comunicacions de Catalunya amb la resta de la península.

I arribà el 9 de març. L'entusiasme dels diputats s'havia apaivagat bastant en vista de les dificultats que al seu intent federal posaven els federals del govern. Però alguna cosa calia fer, i, en efecte, ho feren.

Aquell mateix dia, la Diputació provincial de Barcelona prengué un acord en el qual, després d'alguns *considerandos*, decretava:

«Primero: La disolución inmediata del ejército que actualmente se encuentra en esta provincia.

Segundo: La conversión, también inmediata, del mismo en ejército de voluntarios.»

El dia 11, arribava a Barcelona el president Figueres per a convèncer als partidaris de l'Estat Català que es desdissin, doncs, això portaria una pertorbació a la República. El cas es que tot se'n anà en orris.

La situació europea i nosaltres

Ara fa un any just, escriviem en un ticle que la censura no va deixar publicar les ratlles següents:

«Europa passa ara per uns moments de positiva gravetat. De totes maneres no cal tenir, momentàniament, cap por que esclati una guerra. Per a què aquesta es produeixi és condició precisa que hi hagi entre els dos grups antagònics una certa ponderació de forceso, si voleu, que potència o potències que abriguen propòsits agressors tinguin la creença que poden sortir triomfadores del conflicte bèllic. I de moment, el cas d'Europa, no és pas aquest».

Escrivíem això pensant en Alemanya i quan encara Itàlia no havia trepitjat el pacte de Ginebra amb escarni els més sagrats deures internacionals. D'aleshores ençà, el perill de guera a Europa ha augmentat i a fora d'Europa ja ha esclatat en les condicions més vergonyoses per a la civilització.

La política desatinada de Laval ha provocat l'allunyament d'Anglaterra en forma que la seva cooperació amb França és sumament dubtosa. Si en octubre del 1935, Mussolini hagués estat *executat* per la Societat de Nacions (i això sols es podia fer amb una estreta collaboració franco-anglesa), el 7 de març, Hitler, no s'hauria atrevit a efectuar el seu gest, gest que per altra banda és una transgresió mínima del dret internacional comparat amb l'agressió italiana contra un poble pacífic i indefens. Però els polítics francesos es varen erigir en protectors de la força contra el dret i ara no tenen lloc a queixar-se en sofrir un tracte semblant.

Malgrat això tampoc el perill de guerra no és ara imminent.

El fet important per al futur immediat d'Europa és que Alemanya no és prou forta encara per a portar les seves reivindicacions al terreny de la força, i que si el joc dels interessos nacionals no li dona més aliats que els que té ara i no divideix els seus antagonistes, el bloc França-Rússia-Petita Entesa és prou fort per a imposar respecte a Alemanya. L'aliança germano-italiana, aliança lògica pels règims dictatorials que imperen en aquells dos infortunats països, no és ben clara i a més és possible determinés l'entrada d'Anglaterra en el joc amb profit evident del bloc democràtic.

I nosaltres? On rau el nostre interès? Al costat de la guerra o al costat de la pau? I dintre de la guerra al costat de quí? Del bloc que va del conservadurisme francés al comunisme de la U. R. S. S. o al costat de la barbàrie nazi i feixista?

Entre nosaltres pel fet mateix de no tenir política internacional pròpia des del llunyà segle XV, hi és predominant l'esperit més autènticament pacifista. Però els que esguarden la nostra política cercant-li una solució totalitària i definitiva, és a dir, separatista, han de reflexionar sobre les repercusions que pot tenir una guerra nova en la consecució d'aquella solució. En 1914 la monarquia va reeixir a restar al marge de la Gran Guerra. I va reeixir-hi amb poc esforç. Per una banda la composició dels blocs en lluita feia difícil anar en auxili d'aquell al qual se n'anaven les simpaties dels elements més influents del país, per altra banda va cooperar-hi la mateixa insignificància d'Espanya que la convertia en un valor negligible.

En una guerra nova, els mateixos factors que no han variat, és probable determinessin idèntic resultat. Doncs bé: creiem que això és totalment oposat als nostres interessos. Mantenir-se com llavors al marge de la tempesta, ens lliuraria, com aleshores, de les seves envestides, però no possibilitaria el naufragi del vaixell pirata, naufragi en el qual, ni cal dir-ho, estem directíssimament interessats.

I al costat de quí hauria d'intervenir la República? Nosaltres, potesr com cap altre collectivitat del món, estem acostumats a esguardar els fets internacionals amb un criteri purament idealista. El ciutadà de qualsevulga estat europeu mira el desenvolupament de la història des d'un punt de mira predominantment nacional. Nosaltres estem talment desnacionalitzats que ni tan sols pensem en el profit o dany que la nostra nacionalitat pugui treure dels fets generals. No hi ha cap dubte que esguardant el panorama internacional amb ulls d'espectador idealista i desinteressat, les nostres simpaties van de dret al bloc anti-alemany. En ell formen dos elements del concert humà que ens són especialment cars: França, no pas perquè ens hagi tractat mai fraternalment, però que tal vegada per parentiu racial i cultural, ens té el cor robat, i la Unió de Repúbliques Socialistes Soviètiques, que no pot menys que desvetllar les simpaties de tots els homes d'esquerra, fins d'aquells que se senten demòcrates.

A l'altre platet de la balança pensem que hi ha la salvatgeria hitleriana, la tria no és pas dubtosa.

Ah!, però fins ara hem parlat de sentiments i hem prescindit del possible interès nacional. I quin és aquest? Adoptant una fòrmula negativa és ben fàcil de precisar-ho. Primer: és convenient que els nostres enemics naturals es trobin al bell mig de la tempesta. Això és una cosa ben natural i el ciutadà de qualsevol país del món pensarà el mateix. Segon: ens convé que els nostres enemics figurin en el bloc perdedor, encara que aparentment també nosaltres hàgim de perdre, perquè sovint perdent es guanya. Bon nombre dels estats de l'Europa de la post guerra poden demostrar-nos que això és veritat. Txecoeslovàquia, Polònia, etc. perderen la guerra aparentment, en perdre-la els estats que les oprimien, i dels que formaven part vulgués o no En realitat foren les grans victorioses.

Ara que, com dèiem al principi, la distribució de les forces de l'Europa —1935, ens és desfavorable. Hi ha una desigualtat de forces que no possibilita una guerra, i hi ha una distribució geogràfica d'aquestes forces, que donaria un mapa de la guerra ben semblant al de 1914, mapa de la guerra que no ofereix la més mínima possibilitat.

Del tot impotents per a influir en el curs dels esdeveniments, no per això hem de desesperar que arribi l'hora favorable per a la «nostra» República. Pacifistes per temperament, tal vegada hem de desitjar la guerra. Francòfils i russòfils per sentiment, tal vegada hem de desitjar trobar-nos,ni que sigui accidentalment, camarades de les camises brugnes, com a càstig obligat per a rassar a les altres rengleres. Aquesta és la nostra paradoxal situació.

J. de C. SERRA RAFOLS

6 d'Octubre del 1934

CATALANS:

Les forces monarquizants i feixistes que d'un temps ençà pretenien trair la Repúblca, han aconseguit el seu objectiu i han assaltat el Poder.

Els partits i els homes que han fet públiques manifestacions contra les migrades llibertats de la nostra terra, i els nuclis polítics que prediquen constantment l'odi i la guerra a Catalunya. constitueixen avui el suport de les actuals institucions.

Els fets que s'han produït donen a tots els ciutadans la clara sensació que la República en els seus fonamentals postulats democràtics es troba en gravíssim perill.

Totes les forces autènticament republicanes d'Espanya i els sectors socials avençats, sense distinció ni excepció, s'han aixecat en armes contra l'audaç temptativa feixista.

La Catalunya liberal, democràtica i republicana, no pot estar absent de la protesta que triomfa arreu del país, ni pot silenciar la seva veu de solidaritat amb els germans que, en les terres hispanes, lluiten fins a morir per la Llibertat i pel Dret. Catalunya arbora la seva bandera, crida a tothom al compliment del deure i a la obediència absoluta al Govern de la Generalitat, que des d'aquest moment trenca tota relació amb les institucions falsejades.

En aquesta hora solemne, en nom del poble i del Parlament, el Govern que presideixo assumeix totes les facultats del Poder a Catalunya, proclama l'ESTAT CATALA de la República Federal Espanyola i en establir i fortificar la relació amb els dirigents de la protesta general contra el feixisme, els invita a establir a Catalunya el Govern Provisional de la República. que trobarà en el nostre poble català el més generós impuls de fraternitat en el comú anhel de bastir una República Federal lliure i magnífica.

El Govern de Catalunya estarà en tot moment en contacte amb el poble. Aspirem a establir a Catalunya el reducte indestructible de les essències de la República. Invito tots els catalans a l'obediència al Govern i a que ningú no desacati les seves ordres. Amb l'entusiasme i la disciplina del poble, ens sentim forts i invencibles. Mantindrem a ratlla a tothom, però cal que cadascú el contingui subjectant-se a la disciplina i a la consigna dels dirigents. El Govern, des d'aquest moment, obrarà amb energia jinexorable perquè ningú no tracti de perturbar ni pugui comprometre els objectius patriòtics de la seva actitud.

CATALANS: L'hora és greu i gloriosa. L'esperit del President Macià, restaurador de la Generalitat, ens acompanya. Cadascú al seu lloc i Catalunya i la República al cor de tots.

Visca la República i Visca la llibertat.

LLUIS COMPANYS

J. CASANOVES — JOSEP DENCÀS
MARTÍ ESTEVE — J. COMORERA
J. LLUHÍ I VALLESCÀ — PERE MESTRES
V. GASSOL — M. BARRERA

★ EL SIGNIFICAT DEL 6 D'OCTUBRE

Volem fer-nos ressó d'unes paraules pronunciades per Ventura Gassol al local del C. A. D. C. I. el dia 21 del passat mes de març, en ocasió de la visita efectuada a aquelles runes pel Govern de Catalunya.

«El 6 d'octubre —digué poc més o menys— no fou altra cosa que la reafirmació de la gesta portada a terme per Macià el 14 d'abril del 1931. Ell havia proclamat una República Catalana que després ens fou escamotejada. La proclamació de l'Estat Català en aquella nit memorable, venia a confirmar una vegada més la voluntat indiscutible de la Catalunya immortal.»

I així és, en efecte. Cal només fullejar la història per a veure que l'ideal de Catalunya, d'ençà de la seva unió amb Castella, ha estat tots temps el separar-se d'aquesta tutella que li imposaren un rei feble i una reina autoritària.

Així veiem com en 1640 es declara obertament en contra de Castella quan la Guerra dels Segadors. Altre tant succeia en 1714, puix la lluita contra Felip V, era també lluita contra Castella tota vegada que Castella apoiava el monarca francés. La Guerra de la Independència en 1808, pren a Catalunya un caire nacionalista diferent del que prenia a la resta de la Península.

Els diputats catalans que en 1812 acudien a les Corts de Càdiz, també manifestaren el seu esperit autonòmic, i, aquest mateix esperit autonòmic, feu possible l'increment que prengueren a Catalunya les partides carlines en les dues guerres *legitimistes* (sic) del segle passat.

En 1873, prengué alta volada aquest sentit autonçmic, puix que fou Catalunya la qui primer proclamà el seu estat català i no parlem ja de les proporcions que ha pres aquest moviment durant el que va de segle.

El 6 d'octubre de 1934, no significa altra cosa que un epissodi més en aquesta contínua lluita per a la reconquesta definitiva del nostre total alliberament, el qual —sigui dit de passada— tard o d'hora serà guanyat per Catalunya.

★

LA REPUBLICA CATALANA MARCA LA NOSTRA DOCTRINA I LA NOSTRA LLEI, I PER TANT NOSALTRES NO SOM FEDERALS, SOM CONFEDERALS, I LA NOSTRA FEDERACIO PROXIMA ES AMB TERRES DE PARLA CATALANA DE L'ESTAT ESPANYOL: VALENCIA I LES BALEARS. LA REMOTA PER QUAN VINGUI L'ESTRUCTURACIO D'EUROPA PER LLEI DE NACIONALITATS, HI AFEGEIX EL ROSSELLO. AQUESTA FEDERACIO POT CONFEDERAR-SE AMB LES ALTRES REPUBLIQUES DE L'ESTAT ESPANYOL; HA DE CONFEDERAR-SE AMB TOTES LES D'EUROPA, AMB TOTES LES DE LA TERRA, QUAN ARRIBI L'HORA D'ABATRE DEL TOT L'IMPERIALISME DELS ESTATS ACTUALS, CREACIO DE GUERRES I DE DISSORTS PER ALS HOMES.

FRANCESC MACIA

memoriaesquerra.cat — El 14 d'Abril [Barcelona, 1935-1936], 14/4/1936, pàgina 3

EXISTÍ UNA REPÚBLICA CATALANA EN 1641?

Es cert, com s'ha dit mantes vegades, que durant el mes de gener de 1641, fou proclamada la República Catalana, sota la presidència del canonge Pau Claris? Examinem-ho.

Amb motiu dels abusos del comte-duc d'Olivares que aleshores regia els destins de tota la península (Portugal inclós) en qualitat de favorit de Felip III (IV de Castella), esclatà la sagnant revolta que la història coneix amb el nom de *Corpus de Sang*, i que fou l'inici de la *Guerra dels Segadors*. Fou amb motiu d'haver esclatat aquesta guerra que les autoritats catalanes pensaren en reclamar la protecció del rei de França que ho era Lluís XIII.

A l'efecte s'inciaren les gestinos oportunes (1) i el resultat fou que Lluís XIII, des d'Amiens i amb data del 29 d'agost de 1640, escrivia a Mr. du Plessis Besançon, comissionant-lo per a què en nom d'ell es presentés als diputats,

«...ab ple poder y autoritat per tractar en nom nostre ab los Deputats dels dits estats, pobles y paisos de Cathalunya que tindran bastant poder dells per lo stabliment de la republica que ells pretenen formar baix nostra protectio.»

El dia 21 d'octubre del mateix any, Mr. du Plessis Besançon es presentava a la Generalitat per tal de donar compliment a la missió que li havia estat encomanada, fent a mans dels diputats un plec en el qual es contenien les bases sobre les quals havia de regir-se la protecció que el monarca francés dispensaria a la projectada república.

Presentada aquesta proposició a la Junta de Braços—la qual es trobava reunida des del 10 de setembre—fou acceptada amb lleugeres variants. Presentada la resolució dels Braços al Consell de Cent, fou igualment aprovada per aquest organisme.

Un dels apartats de les bases estatuïa que, en concepte de rehenes, per tal de garantir el compliment de les bases per part de Catalunya, nou persones elegides, tres per cada estament, haurien de traslladar-se a París. Aquest acord fou puntualment complert i el dia 10 de novembre, les persones designades emprenien el camí de París. Heus aquí les paraules que en castellà els digué el Cardenal Richelieu en una entrevista que hi celebraren pocs dies després de la seva arribada:

«Mucho me pesa de los agravios que la Provincia de Cathalunya recibe del Rey de España y de sus ministros; y assigurese la Provincia que el Rey la protegerà, auxiliará y favorecerá queriendo que sea república independiente y soberana, y ansi a determinado recebirles como a Embaxadores de República libre.»

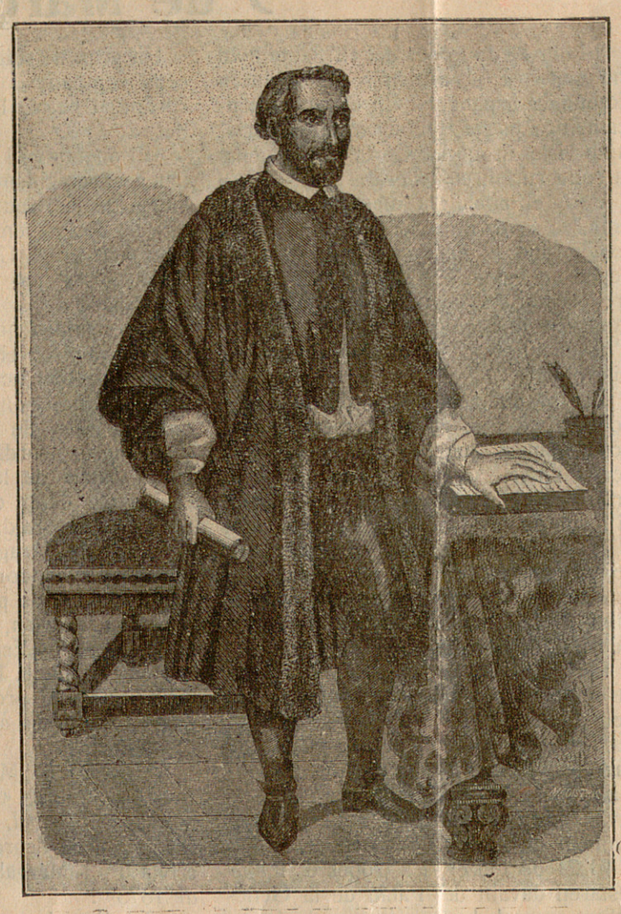

PAU CLARIS

De l'exposat es veu ben clarament que Catalunya es disposava a convertir-se en república. Examinem ara la proposició que com a conseqüència de les negociacions tingudes, presentaren els diputats a la Junta de Braços reunida el dia 16 de gener de 1641. Diu així:

«Lo Sr. de Plesis Besanson ha fet ostensió dels poders quel Rey christianissim li ha donats en orde a la assistentia que desija fer a esta Provincia per sa conservatio, en los quals entre altres capitols li dona poder sa Magestat christianissima per admetrerla de baix sa protectio ab que reduesca son govern a forma de republica ab los pactes y conditions que entre la Provincia y sa Mgt. christianissima se aiustaran.»

La resolució dels Braços fou:

«Que se acepte la protectio y que de tot lo ques tractara en la Trenta sisena en raho dels pactes sen done raho als brassos y savi Consell de Cent.»

Donat compte d'aquest acord al Consell de Cent, aquest deliberà:

«Que perço se aderesca, com ara de present s'aderex, esta ciutat, a la deliberatio, presa lo die de ahir en los brassos generals tenguts en la casa de la Deputatió acerca de acceptar la protectio offereix lo Xphinissim Rey de Fransa al present Principat y Comtats de Rosselló y Cerdanya.»

Des d'aquest moment, doncs, quedaven explícitament acceptats els pactes que havien de fer de la Nació Catalana una república independent, Però heus ací que el dia 23 de gener a les set matí les campanes de la Seu tocaven a Corts. Un cop reunits els Braços en el Saló de Sant Jordi del Palau de la Generalitat, el diputat eclesiàtic i president de la corporació, en Pau Claris, presentava a la consideració de la Junta la proposició que a continuació reproduïm fragmentàriament, digut a la seva molta extensió. Els fragments més interessants, són aquests:

«En la Junta de brassos tenguts als setze del corrent resolgue V. S. que acceptassem la protectio que lo Sor. de Plessis Besançon nos offeri en nom de son Rey, ab que reduissem lo govern en forma de república ab los pactes y conditions que entre sa Magestat christianissima y lo Principiat de Cathalunya y Comtats de Rosselló y Cerdanya se concertarien, al que se aderí lo savi Consell de Cent als desset del mateix;...

...y avuy aquesta Provincia y ciutat estan tan exaustos, ques impossible sustentar larch temps los gastos de la guerra...

...lo qual no podem esperar sino de Sa Magestat Christianisma, y segons las notitias tenim, no se exposara a tant gran gasto ab la promptitut y fervor que la necesitat demana, si no es que la Provincia se pose a sa obedientia com ja en temps de Carlo magno ho feren nostres antepassats...»

Després de deliberar segons l'afer ho requeria, els Braços resolgueren:

«Ques fasse com esta proposat.»

Posada aquesta resolució en coneixement del Consell de Cent, aquest resolgué, després d'una llarga deliberació que no transcrivim per la seva molta extensió, adherir-se a la resolució presa per la Junta de Braços.

Per tot ço que fins ací hem exposat hom pot veure que ni la Generalitat ni el Consell de Cent, se sentien amb prou pit per resistir, confiats en les soles forces de Catalunya, la guerra, que sostenien amb Espanya; per això proclamaren Comte de Barcelona a Lluís XIII, de França, revocant l'acord pres set dies abans.

Però amb tot això, no s'entreveu une resposta categòrica a la pregunta que encapçala aquestes ratlles, puix si bé és cert que en la seva sessió del dia 17, els Braços acordaren contituir la República Catalana, no consta en lloc que la proclamació hagués arribat a fer-se.

De totes maneres, nosaltres opinem que degut al fet tots temps reconegut, que Catalunya havia viscut sempre, durant l'època dels comtes-reis com una perfecta república i continuava vivint-hi l'any 1641, i atenet encara que en aquesta data, el Pricipat no obeïa ni a Felip IV de Castella, contra el qual estava en guerra, ni obeïa a Lluís XIII de França al qual encara no havia proclamat comte, hem de considerar que quan menys, del 17 al 23 de gener de 1641 existí la República Catalana. (2)

GABRIEL NOGUES PAHI

(1) Rovira i Virgili en el seu llibre *Pau Claris*, assegura que el dia 15 d'agost de 1640, se celebrà un tractat secret entre Catalunya i França. El mateix afirma Antoni Aulèstia i Pijoan en la seva *Història de Catalunya*.

(2) Compartim en això el citeri amb què el notable historiador Ferran de Sagarra clou el seu estudi *El Govern republicà de Catalunya en* 1641.

ELS DOS FRANCESC MACIA

Algú ha dit que aquest món està ple de coindidències. Volem remarcar-ne una.

En 1714, un dels cabdills que amb més braó sostenia la lluita contra la dinastia borbònica que intentava dominar la nostra terra —com de fet ho assolí— fou aquell brau patriota vigatà que hom coneixia per Bach de Roda. Aquest patriota, que morí en la forca a mans dels saions de Felip V. es deia Francesc Macià.

En 1931 era un altre Francesc Macià, el qui amb el seu gest arrogant i patriòtric, abatia aquesta mateixa dinastia borbònica, la grapa de ferro de la qual feia més de dos segles que planava damunt de la nostra terra.

Per a més palesar la coincidència volem remarcar que el Macià de 1714, militava en l'exèrcit de Carles III (l'Arxiduc d'Austria) amb el gran de coronel i en 1931, recordant el grau que tenia en l'exèrcit espanyol quan se'n separà, la premsa europea —especialment la francesa i la belga— anomenaven el nou cabdill de Catalunya amb el títol de Coronel Macià.

Una escena de la revolta dels Segadors

Aviat sortiran els fascicles

FEDERALISME
NACIONALISME

GASSOL!

Vós que foreu l'home de confiança de Francesc Macià;

Vós que l'acompanyareu sempre i combregàreu unànimament amb la seva doctrina;

Penseu que Catalunya us contempla i us demana que seguiu, tothora, les petjades de l'immortal alliberador de la Pàtria, Francesc Maciá.

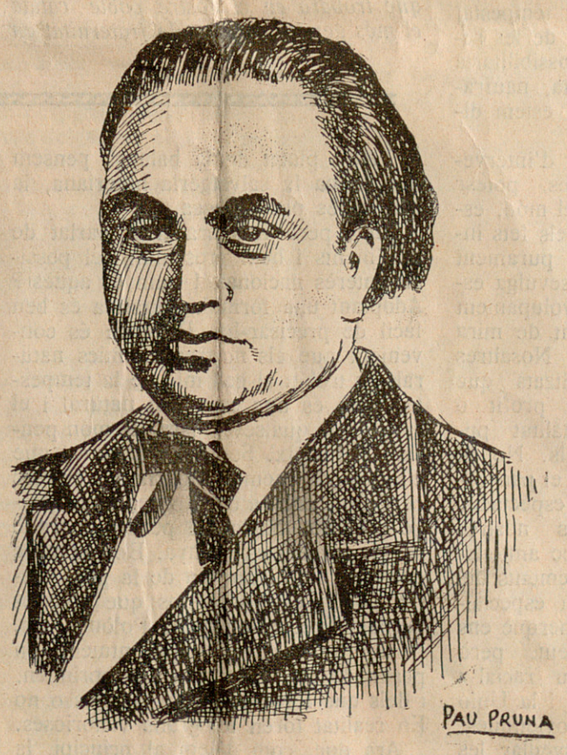

LES TOMBES FLAMEJANTS

Fou una pâtria. Va morir tant bella,
que mai ningú no la gosà enterrar:
damunt de cada tomba un raig d'estrella,
sota de cada estrella un catalá.

Tant a la vora de la mar dormia
aquella son tant dolça de la mort,
que les sirenes dia i nit oïa
com li anaven desvetllant el cor.

Un dia es feu una claror d'albada
i del fons de la tomba més glaçada
fremí una veu novella el cant dels cants:

—Foc nou, baixa del cel i torna a prendre.
Ja ha tornat l'hora d'esventar la cendra,
oh Pátria de les tombes flamejants!

VENTURA GASSOL

IMP. RAFOLS: Portaferrissa, 15

memoriaesquerra.cat — El 14 d'Abril [Barcelona, 1935-1936], 14/4/1936, pàgina 4